

Jiří Soral

Jedno z nejdlejších míst na Zemi oplývá tajemností a mystikou. Obří sochy moai jsou jako němí svědkové vývoje tamní civilizace. Podařilo se mi splnit si sen: navštívit Rapa Nui a zažít na vlastní kůži magickou elektrizující atmosféru tohoto místa.

Chile

Za sochami moai na Rapa Nui

Předně bych chtěl vyvrátit mýtus „Velikonoční ostrovy“. Téměř každý, s kým hovořím o své cestě i bez znalosti faktů, použije právě toto spojení. Tak prosím, jednou provždy, Velikonoční ostrov je jen jeden. A v domorodém jazyce se nazývá Rapa Nui, což v překladu znamená Velká země...

Text a foto: **Jiří Soral**

Důvod, proč chci na Rapa Nui, je zřejmý. Záhadná historie, vývoj tamní civilizace, budování obřích soch *moai* rozestých po celém ostrově – to vše mě přitahuje jako magnet. Chci to všechno vidět a poznat.

Když se díváte na Rapa Nui na mapě, má tvar trojúhelníku se stranami přibližně 15, 16 a 20 kilometrů. Je to maličké nic uprostřed nekonečného Pacifiku. Z jednoho konce ostrova na druhý přejedete za půl hodiny. Žije zde trvale asi 6000 lidí, převážně v jediném městě Hanga Roa. Několik desítek či stovek lidí žije na venkově na farmách. Přestože jsme v Polynésii, není Rapa Nui úplně dovolenková koupací destinace. Je tu jen jedna pláž, Anakena, zato překrásná, i se sochami *moai*. Jinak je pobřeží ostrova lemované ostrými lávovými skalisky a na mnoha místech se vztyčenými obřimi kamennými sochami *moai*. To je důvod, proč sem míří turisté a cestovatelé z celého světa.

Velikonoční ostrov objevil pro Evropany Nizozemec Jacob Roggeveen v roce 1722. Stalo se tak na Velikonoční neděli a odtud dostal ostrov svůj název. Do doby, než se v Evropě dozvěděli o jeho existenci, se na Rapa Nui po téměř devět století izolovaně vyvíjela unikátní civilizace ostrovního národa. Původně neobydlený ostrov byl osídlen a kolonizován zhruba 800 let po Kristu, kdy tam připluli první Polynésané pod vedením krále Hotu Matuy. Obří sochy byly ze sopečných skal tesány o několik století později pro ostrovní aristokracii a měly symbolizovat její moc a sílu, která přecházela z generace na generaci.

Slunce vychází na Ahu Tongariki

První moai na Tahai

Po pěti hodinách letu ze Santiaga de Chile, kdy se pod námi rozprostírá jen nekonečný oceán, spatříme v moři pevninu. Zprvu jako mrňavý bod, po chvíli už rozeznávám známý trojúhelník s krátery na jeho vzdálených bodech. Tak jsem tady. Rapa Nui – Velikonoční ostrov.

Mezinárodní letiště Mataverji je malé, jedna ranvej, jedna malá příletová i odletová hala. Lidé se fotí, natáčejí a panuje všeobecné nadšení z toho, že jsme tady. Přece jen, na Rapa Nui se nejedná každý den, ale možná jednou za život. U východu z haly hledám někoho se svým jménem a už ho vidím. Mladý kluk, pozdravíme se, věší mi na krk květinový věnec z plumérií. Moje euforie z příjezdu dosahuje vrcholu. Nasedám do dodávky a jedeme na ubytování do Tahai, což je součást hlavního městečka Hanga Roa. Projíždíme městem: cesty jsou hrboilaté, na hlavní je dlažba nebo asfalt, na vedlejších šotolina. Ubytovávám se v lodgi a kousek za zahradou už vykukují první hlavy *moai*...

V Tahai jsou tři *ahu* (*ahu* jsou v překladu platformy, podstavce, na kterých stojí sochy *moai*): Ahu Vai Uri s pěti sochami, v popředí Ahu Tahai se sochou jednou a Ahu Ko Te Riku s jedinou *moai* na ostrově, která má i oči a na hlavě hnědooranžový kamenný útvar připomínající klobouk – *pukao*. *Pukao* ale symbolizuje lidské vlasy a je další ze záhad Rapa Nui – jak dokázali staří ostrované umístit tyto několikátunové kameny na hlavy obřích soch?

Tahai je nádherné místo, obzvláště ke konci dne. Sochy jsou tu orientované na západ, a tak se tady každý večer schází lidé, aby sledovali úchvatné divadlo, kdy tropické slunce zapadá za tmavými siluetami starobylých *moai*.

V sopečném kráteru Rano Raraku se sochy moai tesaly. Dnes kolem něj vedou naučné stezky.

Česká stopa

Celý Velikonoční ostrov je dnes národním parkem a součástí historického a kulturního dědictví UNESCO. Abych mohl navštívit jednotlivá místa s památkami, musím si hned po příjezdu on-line koupit vstupenku (80 USD) a najmout si místního průvodce, který mě bude doprovázet a bez kterého mě k památkám s *moai* nepustí. Každou z nich hlídají místní rangeři, kontrolují vstupy a dohlížejí na to, aby turisté sochy neničili, nelezli na ně kvůli selfie nebo, nedej bože, do nich nevyřývali monogramy a vzkazy. Navíc se tady místní průvodci všude výborně vyznají a dokážou nám o historii a kultuře Rapa Nui říct mnoho zajímavých informací.

Jedním z nejatraktivnějších míst je Tongariki s největším *ahu* s 15 *moai*. Leží na východní straně ostrova, jedeme tedy brzy ráno ještě za tmy, abychom na vlastní oči spatřili magický východ slunce. Je to vskutku něco nepředstavitelného. Tongariki má elektrizující atmosféru. Jakmile se na obloze objeví první světlé barevné tóny, ze tmy se začnou vynořovat první siluety *moai*. Je to strašidelné, kouzelné i přitažlivé zároveň. Do ticha buší zpovzdálí příboj oceánu. Připadám si, jako když Indiana Jones objevuje archu. Ahu Tongariki bylo kdysi zničeno, *moai* strženy a povaleny na zem. Zkázu dokonala vlna tsunami v roce 1960, která tady sochy odvalila dál od pobřeží. V roce 1996 bylo obnoveno a zrestaurováno

Anakena s písčitou pláží a sedmi *moai*

do dnešní podoby. Součástí Tongariki je i česká stopa – jedna socha samostatně stojící, kterou použil český inženýr Pavel Pavel ke svému experimentu s chodící sochou *moai* v roce 1986.

Na dohled od Tongariki stojí sopečný kráter Rano Raraku. Je to lom, kde se tesaly *moai*. Taková místní sochařská dílna. Kolem kráteru vedou naučné stezky poseté sochami. Jsou tu *moai* v různém stadiu rozpracování i hotové a v různých polohách. Celkem 370 z celkového počtu 1045 soch na celém ostrově. Stezka nás vede až ke skále, kde leží největší *moai*, dosud úplně nevytesaná, gigant vysoký 21 metrů. Jak vystoupáme výš od úpatí kráteru, objevuje se pod námi i stezka, Cesta *moai* (Camino del *moai*), kde vidíme mnoho soch, jak byly transportovány z Rano Raraku, ale nikdy nedorazily na místo určení. Jsme tu s mým průvodcem úplně sami, sedíme u stezky obklopeni obřímí sochami. Shlížíme od kráteru dolů k pobřeží, vnímám jen ticho, silnou atmosféru a jeho vyprávění o tom, jak tady v dávných časech staří sochaři kamennými sekyrami tesali gigantické skulptury...

Když opouštíme Rano Raraku, potkáváme v protisměru první turistické autobusy. Jsem rád, že jsme si to tady užili

Anakena je krásná písčiná pláž s mělkým přístupem do oceánu. Prý právě sem připluli první obyvatelé...

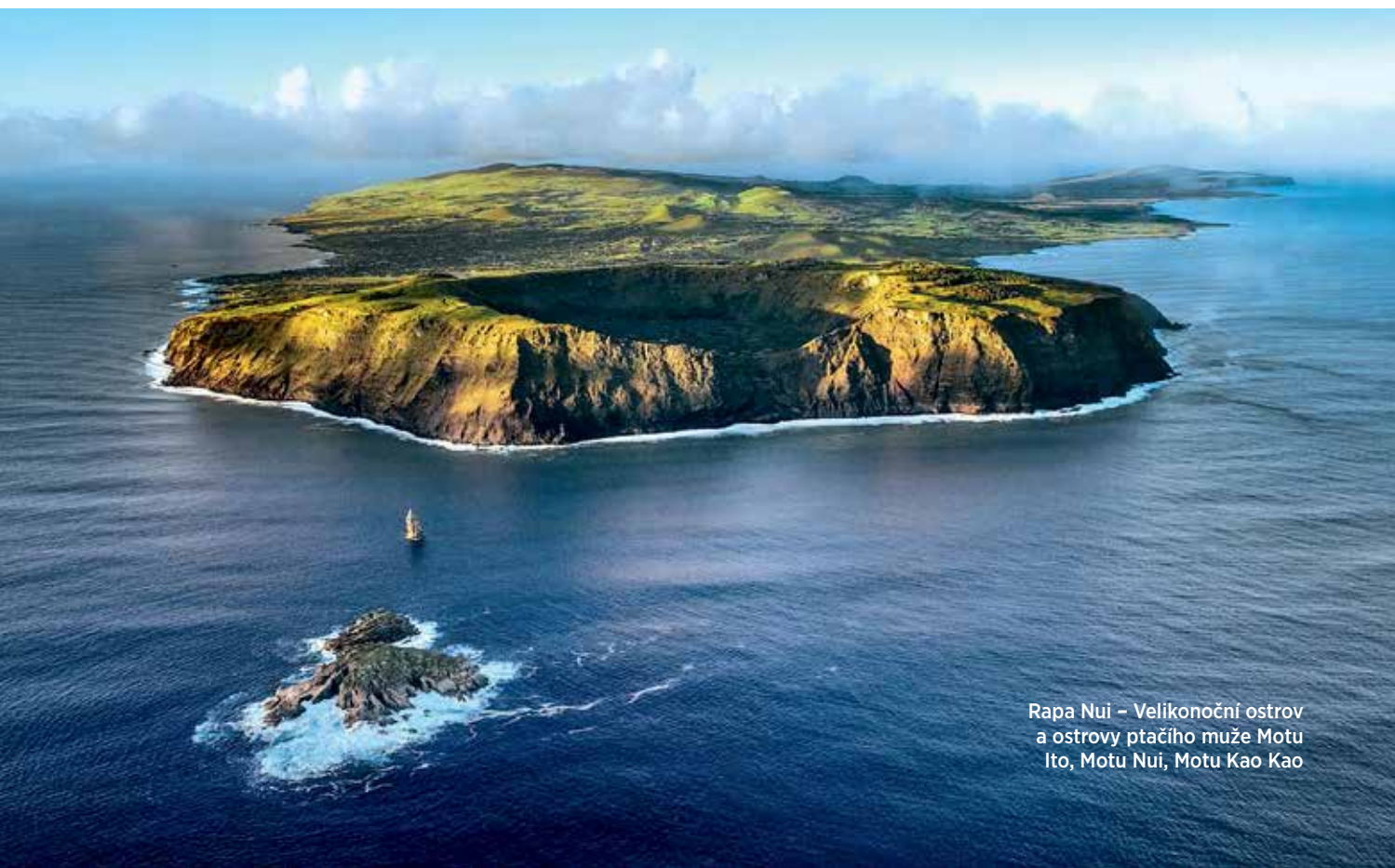
brzy ráno, bylo to přímo posvátné. Teď už je atmosféra pryč. Míříme do vnitrozemí ostrova, na Akivi, kde se nachází *ahu* se sedmi *moai*. Jediné, které není na pobřeží, a také jediné, jehož sochy hledí směrem k oceánu. Údajně symbolizují první obyvatele, kteří připluli na ostrov. Ahu Akivi bylo postaveno v 16.–17. století, později při nepokojích byly sochy povaleny na zem a znovu postaveny v letech 1960–1961.

Pláž Anakena

Osobitým a krásným místem na Rapa Nui je Anakena. Jediné místo, kde je na ostrově písčiná pláž a mělký přístup do oceánu. Přímou vybízí ke koupání a tomu samozřejmě neodoláme.

Místní se často živí prodejem vyřezávaných sošek a zároveň jako rangeři u soch

Rapa Nui – Velikonoční ostrov a ostrovy ptačího muže Motu Ito, Motu Nui, Motu Kao Kao

Sochy na Ahu Tahai a Ahu Vai Uri

Česká stopa na Rapa Nui: *moai*
Ing. Pavla Pavla, která „chodila“
na ostrově v roce 1986

Z jednoho konce ostrova
dohlédnete až na ten druhý

Anakena je místem, kam připluli dle legendy první obyvatelé ostrova pod velením krále Hotu Matuy. Jeho žena Vahai tady porodila syna a dala tak život prvnímu člověku Rapa Nui. Tím se Anakena stává místem přímo posvátným. My si užíváme koupání v teplé vodě Pacifiku. Za pláží se tyčí majestátní dominanta, Ahu Nau Nau se sedmi *moai*, snad nejkrásnějšími na ostrově. Čtyři ze sedmi soch mají na hlavách oranžovohnědé útvary *pukao*. Dokonalou kulisu dotváří palmový háj, do kterého je Anakena posazená.

Kult ptačího muže

Na jihozápadním cípu Rapa Nui se nachází kráter Rano Kao, 324 metrů vysoká vyhaslá sopka. Uvnitř kráteru panují výborné klimatické podmínky, vlhko, bezvětří a slunce, proto tam roste bujná tropická vegetace. Na okraj Rano Kao vede silnice, jedeme tedy autem. Z vršku jsou úchvatné výhledy všemi směry. Pod námi na severovýchod leží ranvej letiště, za ní pak městečko Hanga Roa. Do dále se táhnou linie celého ostrova, dohlédneme až na jeho druhý konec k vulkánu Poike a pod

Ceremoniální vesnice Orongo
na okraji kráteru Rano Kao

Obydlí z plochých
kamenů v Orongu

Pohled z Oronga na ranvej
letišťe a město Hanga Roa

ním rozeznáváme Tongariki a kráter Rano Raraku, kde jsme byli včera. Je to maličký svět uprostřed Pacifiku.

U západní strany kráteru Rano Kao leží další z unikátů a záhad Velikonočního ostrova: ceremoniální vesnice Orongo. Nízké domky postavené z plochých kamenů sloužily k obřadům v období, kdy byl na ostrově uctíván kult ptačího muže. Nedaleko odtud (asi 1,5 kilometru) se v oceánu nacházejí malé ostrůvky. V období jara sem každý rok přilétali hnízdit ptáci rybáři. Toto období si obyvatelé Rapa Nui spojovali s hojností, neboť pobřežní vody byly plné ryb. Každý rok se tak v Orongu setkali představitelé nejmocnějších klanů na ostrově, aby jejich vybraní zástupci podstoupili závod ptačího muže. Spočíval v tom, doplatit přes průliv plný žraloků na ostrůvky v moři, vzít vejce ptáka rybáka, přeplavat zpět do Oronga a přinést neporušené vejce. Komu se to podařilo jako prvnímu, získal titul Tangata Manu (ptačího muže) a stal se na rok králem Velikonočního ostrova.

Je příjemné ráno, odlétám a mé dobrodružství na Rapa Nui pomalu končí. Než jsem se sem vydal, přemýšlel jsem, co tady budu těch několik dní dělat. Vždyť celý ostrov lze přejet za půl hodiny a kromě těch pár soch *moai* tu nic víc k vidění nebude. Jsem rád, že jsem se mýlil. Fascinující historie, záhady, mystika a atmosféra ostrova mě doslova pohltily. Je ještě mnoho věcí, které bych tady chtěl poznat a objevovat, a už teď vím, že se sem určitě vrátím. ●

PODÍVEJTE SE ON-LINE

Jiří Soural

Video doplňující reportáž